

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/ 29920

GE. 42

Sayı : 56020453/2013-610.01-818/23/68
Konu : Yazılı soru önergesi

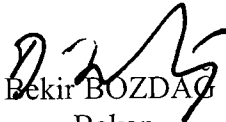
25/28/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 02/10/2013 tarihli ve 43452547-120.00-143747 sayılı yazı,
b) 21/10/2013 tarihli ve 4382/8426 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Süleyman Çelebi tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/29920 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2013-610.01-818/22/67
Konu : Yazılı soru önergesi

25/28/2014

Sayın Süleyman ÇELEBİ
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/29920 Esas Nolu soruönergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

1- "İnfazda temel ilke" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasında, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanacağının hükme bağlandığı;

2- "Arama" kenar başlıklı 36. maddesinde, kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği, her ay bir kez mutlaka arama yapılacağı;

3- "Disiplin Ceza ve Tedbirleri, Ödüllendirme" başlıklı 8. Bölümünde yer alan 37 ilâ 52. maddeleri arasında ise, disiplin cezaları ve tedbirleri ile bu cezalarının verilmesine dair usulün düzenlendiği;

B) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün, "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" kenar başlıklı 46. maddesinin, iki, üç ve dokuzuncu fıkralarında;

"(2) Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, çıplak olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir.

a) Çıplak arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir,

b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır,

c) Çıplak arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir. Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

d) Çıplak olarak arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir.

(3) Beden ve üst aramaları aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından yapılır.";

"(9) Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır.",

Hükümlerinin yer aldığı malûmlarıdır.

II- Arama hükümlerini düzenleyen ceza infaz mevzuatımız, Ülkemizin taraf olduğu sözleşmeler ve uluslararası düzenlemeler dikkate alınmak suretiyle hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında REC (2006) 2 sayılı Tavsiye Kararının "Arama ve Kontroller" başlığını taşıyan 54. maddesinde, görevlilerin arama yaparken uyacakları detaylı prosedürlerin olması, arama yapılacak hallerin ve şekillerinin ulusal mevzuatta düzenlenmesi, aranan kişilerin küçük düşürülmemesi, aramanın hemcins olan görevliler tarafından yapılması, mahrem yerlerde yapılacak aramanın doktor tarafından yapılması, vücut boşluklarında yapılacak aramanın cezaevi personeline yapılmaması gerektiği gibi hususlara yer verilmiştir. Anılan düzenlemede çıplak aramanın yasaklandığına veya insanlık onuruna aykırı olduğuna dair hüküm bulunmamaktadır. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü'nün 46. maddesinde yer alan düzenleme de söz konusu Tavsiye Kararındaki hükümler ile paralellik arz etmektedir.

Öte yandan, ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerimizde her unvandaki personele; "İnsan Hakları, Türk İnfaz Sistemi, Avrupa Cezaevi Kuralları ve Diğer Uluslararası Mevzuat" gibi konularda eğitimler verilmektedir

III- Hükümlü ve tutukluların kurum idaresinin kendileriyle ilgili her türlü eylem ve disiplin işlemine karşı, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun, "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" kenar başlıklı 5. maddesi gereğince infaz hâkimliği nezdinde şikâyet hakkı, infaz hâkimliği kararına karşı da aynı Kanunun "İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar" kenar başlıklı 6. maddesi gereğince ağır ceza mahkemesi nezdinde itiraz hakkı bulunmaktadır.

IV- Avrupa Birliğine katılım sürecinde, Ülkemizde "işkenceye karşı sıfır tolerans" politikasını hayata geçirerek işkencenin önlenmesi ve bu yöndeki iddiaların ortadan kaldırılması, kişilere karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış, bu yöndeki tüm denetim ve yargı mekanizmaları oluşturulmuştur.

Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları da dâhil olmak üzere, bütün ceza infaz kurumlarının faaliyet ve işlemleri denetime tâbi kılınmaktadır.

Bu çerçevede;

1- Yargı denetimi kapsamında, ceza infaz kurumları, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde, kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

2- İdarî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri tarafından denetlenmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

3- Sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan ve kurulduğu ağır ceza merkezinin yargı çevresinde faaliyet gösteren izleme kurulları, hâkim ve Cumhuriyet savcılarında oluşan adli yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da, kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler. Anılan kurullar, 4681 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince, iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler.

Yine, sivil toplum denetimi kapsamında, 6332 sayılı Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu hükümleri gereğince, Türkiye İnsan Hakları Kurumu İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, ceza infaz kurumlarına haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirebilmekte, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletebilmekte, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamakta ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları inceleyerek değerlendirebilmektedir.

4- Parlamento denetimi kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

5- Uluslararası denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) onay süreci 27/09/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve Ek Protokol 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından periyodik aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan gerekse sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adli ve idari yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine titizlikle tevessül edilmektedir.

V- İzmir Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen cevapta;

1- Tüzüğün 46. maddesinde düzenlenen "çıplak arama"ya hükümlünün üzerinde kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması ve kurum müdürünün de uygun görmesi hâlinde istisnâ durumlarda başvurulduğu ve bu aramanın anılan mevzuatta belirtilen usule yapıldığı;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

2- İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 21/10/2013 tarihi itibarıyla, 22 hükümlü ve tutuklunun çıplak arama iddiasıyla ilgili suç duyurusunda bulunduğu; bu suç duyurularına istinaden Aliğa Cumhuriyet Başsavcılığınca 9 soruşturma başlatıldığı, bunlardan 7'si hakkında "kovuşturmaya yer olmadığına" dair karar verildiği, 2 soruşturmanın ise hâlen devam ettiği;

3- Soru önergesinde adı geçen tutuklunun Kuruma 23/06/2013 tarihinde tutuklu sıfatıyla geldiği; Kuruma kabulü sırasında Tüzüğün 46. maddesi kapsamında üst araması yapılmak istendiği ancak, tutuklunun arama yaptırmaya karşı çıkması üzerine yasal mevzuat kendisine izah edilmesine rağmen aramaya karşı direndiği; bunun üzerine zor kullanma yetkisi kapsamında görevli personelce arama odasına alındığı; arama işlemlerinin mevzuat çerçevesinde yerine getirildiği, iddia edildiği gibi iç çamaşırlarının çıkartılmadığı;

4- Adı geçene, Kurum Disiplin Kurulunun 03/07/2013 tarihli ve 2013/527 kararı ile 5275 sayılı Kanunun 43. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen "Aramaya karşı çıkmak" eyleminden dolayı, "1 ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma" cezası verildiği,

Bildirilmiştir.

VI- Bakanlığımız UYAP kayıtlarında hükümlü ve tutukluların işlemiş oldukları suçlara ilişkin, suç ve suça ait kanun maddesiyle sorgulama yapılabilmektedir. Suçun işleniş biçimi veya işleniş nedeni hakkında herhangi bir kayıt bulunmadığından, soru önergesinde belirtilen eylemlere destek verdiği için tutuklanan kişi ya da kişilere ilişkin istatistik veri bulunmamaktadır.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAĞ
Bakan